

Livets väg

nr 40

Jesus sa: Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig (Joh. 14:6).

Vägen genom Bibeln (18)

Förkortningar:

Ex. = Exodus = 2 Mos.

Deut. = 5 Mos.

Jetros råd till Mose

Vi har i förra numret av *Livets Väg* läst om Jetros rådgivning. Han sade till Mose.

”Ditt sätt att arbeta är inte bra. Både du själv och folket som är hos dig blir ju uttröttade. Den här uppgiften är alldeles för tung för dig, och du kan inte klara av den ensam. Lyssna nu på mig! Jag vill råda dig, och Gud ska vara med dig. Du ska föra folkets talan inför Gud och lägga fram deras ärenden inför honom. Du ska upplysa dem om stadgar och bud och låta dem veta vilken väg de ska vandra och vad de ska göra” (Ex. 18:17-20).

Mose lyssnade på Jetros goda råd och detta gjorde säkert att Mose orkade med att leda folket och att många goda medarbetare utvecklade sina förmågor att hjälpa till. Dessutom behövde inte folket längre vänta så länge på att få sina ärenden avgjorda.

Om detta skriver Luther (*LW 62:298-303. Min övers., anm. inom hakparentes [...]*):

Jetro vill ha sådana personer i ledningen som är lämpliga att efter bästa förstånd och förmåga döma i de ärenden folket för fram. Det som är för mycket för en som dömer över tio, förs över till en som

dömer över hundra, och det som också är för svårt för honom skickas till en som dömer över tusen. Detta är första gången som folket räknas i tusental. Även profeten Mika talar om indelningar i tusental (Mika 5:2). Men om ingen av dessa kan avgöra målet skall de vända sig till Mose, som den högste domaren.

Detta är också viktigt för oss. Israels folk hade förts ut ur Egypten, men varken någon andlig eller världslig styrelse hade ännu införts. När nu folket kommit in i öknen i säkerhet, långt borta från sina fiender är det dags för en sådan organisation. Mose börjar styra folket med både andliga och världsliga lagar och Jetro, som kom från ett hedniskt folk, lade fram förslag om hur en sådan organisation kunde se ut.

Ni har ofta hört om vad andligt och världsligt regemente är. Herren Gud är den som ensam regerar i det andliga området. Kristus är där huvudet för alla troende, för kyrkan. Dessa troende är osynliga, precis som Herren Kristus är osynlig. Däremot vill inte Kristus ha hela det världsliga regementet för sig själv, ty här har han redan gett oss ledare och folk som skall inneha olika ämbeten och döma om vad som är rätt och riktigt. Men i det andliga regementet har prästerna i sitt ämbete ingen rätt att regera, utan detta skall endast Guds Ord göra. Det sker genom predikan om huvudet, Kristus.

Detta är en beskrivning av hur Israels folk fick en yttre organisation. På det sättet infördes en världslig ordning. Mose börjar inte med de andliga ordningarna utan med det fysiska området, *regnum animale*, som

Livets väg

Evangeliskt-lutherskt kyrkoblاد

Nr 40, 11 nov 2022

Red. kyrkoherde Sten Rydh

Paulus kallar det (jämför 1 Kor. 2:6-8, där Paulus sätter denna världens vishet i kontrast mot den himmelska visheten). Om detta säger Herren Kristus också: ”*Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren, och Gud det som tillhör Gud*” (Matt. 22:21). På detta ställe sätter också Herren Kristus den världsliga överheten före den andliga. Detta beror på att det är nödvändigt att det världsliga svärdet först måste inrättas. Det måste först råda fred i landet. Man kan inte predika förrän man får möjlighet till det genom att det råder lugn och ro. När det är krigstid och folk måste ha spjut och musköter (gevär) eller andra vapen finns det inte många möjligheter att predika det Guds ord.

Det är också av denna anledning som Gud gav sex dagar då vi ska arbeta men en sjunde dag då vi bara ska lyssna på Guds ord. Han inrättade denna dag särskilt för fridens skull, så att vi på den dagen skulle ha möjlighet att endast lyssna på Guds ord. Och Gud vill fortfarande ha en överhet i världen i fred och harmoni, så att människorna kan leva i stillhet, sköta sina affärer, uppfostra sina barn och framför allt ha möjlighet att lyssna på Guds ord. Därför inrättade Gud svärdet först så att människorna skulle få en yttre ordning. Därför behövs en organisation för hur folket skall regeras.

Här kommer nu ett förslag från en enda man [Jetro] som inte hade någon särskilt kallelse från Gud till detta. Men senare bekräftades det av Gud. Ja, Jetro kommer bara fram till Mose, som var full av den helige Ande, och lär honom hur han skall regera. Egentligen borde det ju tvärtom vara Mose som skulle undervisa hedningarna om hur de skulle regera. Men detta sker för att visa att Gud har inrättat det världsliga regementet till att styras med hjälp av *förnuftet*. Gud har gett människorna mycket vishet i hur de skall sköta

världsliga saker. Förståndet och erfarenheten lär oss hur vi skall ta hand om fru och barn, hur vi skall sköta boskapen och allt annat i våra jordiska liv. Allt detta skall vi utföra med hjälp av vårt förnuft, som vi har fått av Gud. Därför behöver vi inte några råd från den heliga Skrift om sådana saker. Det är istället så att Gud har gett denna gåva till nytta för oss alla, vilket också gäller hedningarna.

Gud vill med detta säga att han redan har upprättat det världsliga regementet. Var står det? Jo, i 1 Mos. 1:28 sade Gud: ”Föröka er och uppfyll jorden och regera över djuren, fiskarna och fåglarna” etc. ... ”och lägg den under er”. Med detta gav Gud den världsliga överheten fullmakt och alla nödvändiga verktyg. Det skedde direkt sedan Gud hade skapat människorna.

Jag behöver inte någon Ande för att veta att jag skall styra en häst annorlunda än en gris eller ko eller att jag skall göra en kagge för öl annorlunda än en för vin. Förnuftet och erfarenheten lär mig sådana saker. För sådant har vi våra fem sinnen och förnuftet. Därför är det världsliga regementet inrätta för sådant som ligger *under* oss.

Men detta räcker inte när det gäller sådana saker som *inte* ligger under oss. Till detta hör samvetet. Många dåraktiga regenter har velat utsträcka sitt regemente till att också omfatta samvetet. De har velat bestämma över vad folk skall tro och inte tro, trots att det världsliga regementet bara avser sådant som förnuftet kan begripa. Förnuftet skall syssla med sådant som är *under* oss, men inte *över* oss. Jag kan kontrollera en ox för att få honom att gå dit jag vill, Och ett hus kan byggas och sedan stå där precis som jag vill. Om det inte är bra, kan jag riva ner det igen och bygga upp det på ett annat sätt. Så skall den världsliga överheten bara syssla med saker och ting som hör till den yttre, fysiska

verkligheten. I sådana frågor kan världsliga människor vara visare med sitt förnuft än andliga personer.

Hedningarna har visat sig vara mycket klokare än de kristna. De har kunnat organisera och åstadkomma saker inom det världsliga området som kräver mycket större skicklighet, förmåga och vishet, än vad Guds heliga har förmått. Jesus säger också i evangeliet: *”den här världens barn är klokare i sitt släkte än ljusets barn”* [Luk. 16:8, enl. Luthers övers.]. De vet hur man ska sköta yttre affärer bättre än St. Paulus och andra kristna. Det är därför romarna hade så utmärkta lagar och en så framstående juridik. Förnuftet lärde dem att straffa mördare och hänga tjuvar, men också hur egendom skulle fördelas. De visste allt detta och utförde det på ett ordnat sätt utan några råd eller instruktioner från den heliga Skrift eller från apostlarna, I breven som Paulus skrev befäller eller föreskriver han ingenting om sådana saker. Han bara påminner om att man skall lyda den välordnade överhet som är från Gud (Rom. 13:1-7).

Alltså skall vi lära oss att Gud bekräftar den världsliga regeringen och vill ha den, även när han inte inrättar den så som vi skulle önska, ja, även när han låter hedningar sköta den. Gud vill inte bara inrätta överheten så att vi ska frukta och respektera den (fastän vi ska göra det), men också så att vi kan leva i lugn och ro och predika Guds ord, hans gudomliga namn och rike. Där det finns en regering lägger vår käre Gud ofta till nåd, frid och möjlighet att predika hans ord.

Så gav Gud på apostlarnas tid det romerska riket. Fastän det var ett ogudaktigt välde som var motståndare till kristendomen, regerades det ändå utifrån förnuftet. Alla fruktade detta rike som upprätthöll en varaktig fred. I dess dagar var de också fred överallt. Världen stod

vidöppen. Detta var ett jordiskt rike, grundat på förnuftet. Men hur kloka de än var förstod de inte det syfte som Gud hade med dem. Gud använde nämligen romarriket så att det var möjligt för hans älskade apostlar att resa fram och tillbaka i hela riket och predika evangeliet i trygghet. Så spred sig också evangeliet snabbt i hela romarriket. Det skedde på mycket kort tid, under bara några år. Så går Guds ord fram med hast (Ps. 147:15). Det är ett ord som snabbt far iväg och plötsligt bryter fram. Sedan kommer också djävulen och vill predika där.

Detta är den ena delen av detta kapitel där den världsliga överheten upprättas med ordningar, rättigheter och lagar. Där berättas om hur Mose skulle insätta visa, gudfruktiga personer i sina ämbeten. Vi har också hört att Gud först låter den världsliga regeringen inrättas bland människorna utan någon särskild kallelse från himlen, och hur han vanligen låter människorna använda sitt förnuft till detta. Därför gav han oss också våra våra fem sinnen. Vad överheten än gör och vad än domarna bestämmer i enlighet med de världsliga lagarna så har detta blivit gjort och dömt av Gud, precis som Mose säger: *”Folket kommer till mig för att fråga (inte mig utan) Gud om råd. Då visar jag dem Guds rättvisa och hans lagar”* (jfr Ex. 18:15-16).

Nu visar Jetro Mose hur han ska välja ut lämpliga och kompetenta personer och insätta dem i sina ämbeten. Det är viktigt att veta vilka kvalifikationer som krävs för goda regenter och domare. Om detta säger Jetro: *”Men välj ut åt dig dugliga män från allt folket, män som fruktar Gud, är pålitliga och hatar oärlig vinst, och sätt dem till föreståndare för folket”* (Ex. 18:21). Sådana egenskaper anser han vara typiska, goda dygder för den offentliga styrelsen. De upprepas i 5 Mosebok när

Mose uppmanar domarna att lyssna på sina bröder i folket och döma dem opartiskt när de kommer, utan att låta sig påverkas av någon (Deut. 1:13-18). Och i andra Krönikeboken 19 säger kung Josafat till domarna: ”Se upp med vad ni gör! Det är inte för människor ni dömer utan för Herren. Han är med er så ofta ni dömer. Låt nu fruktan för Herren vara över er. Var noga med vad ni gör, för hos Herren vår Gud finns ingen orätt. Han är inte partisk och tar inga mutor” (2 Krön. 19:6f).

Här i kapitel 18 (av Exodus) utelämnar den heliga Skrift ingenting som är viktigt, när det gäller de personer som skall vara ledare inom den offentliga sektorn. Detta kan också vara en god modell för vilka egenskaper som krävs av personer i det andliga ämbetet och själavården. När vi ser vad Gud fordrar av sådana personer som endast skall råda över liv och egendom och yttre ting, hur mycket mer kräver han då inte av sådana som skall döma i andliga ting! Dessa bör ju vara så mycket bättre eftersom de skall ha ansvar för kyrkan, som Han har köpt med sitt eget blod.

Men vad säger Jetro om dessa personer som skall vara folkets ledare i världsliga och jordiska ting? Vilken bild ger han av dem? Han beskriver inte bara personer som är lämpliga för sådana världsliga ämbeten utan också vilka dåliga egenskaper och synder som vanligen finns bland sådana personer.

För det första skall de frukta Gud. Om en furste, prelat, greve, landshövding, borgmästare eller domare inte fruktar Gud, kan han inte sköta sitt ämbete väl. Om han handlar orättfärdigt mot någon tänker han inte på hur han framkallar Guds vrede på grund av detta. Så som det nu är måste var och en som har uppgiften att döma eller regera över andra lyssna på

många klagomål, dispyter och gräl. Detta ger dem mer än nog att klara av. Den som måste döma och fatta beslut kommer alltid att göra den ena parten missnöjd och arg. Dessutom händer det ofta att han irriterar de stora och rika herrarna. Han kanske också måste förarga sina vänner, sin svärfar eller någon annan person, som står högt i aktning bland många andra.

Detta beror på att sådana skrytsamma och höga herrar alltid vill ha rätt. De vill också att man skall besluta och döma precis som det behagar dem. Om det inte sker blir de fiender till domaren, och så kommer den som ska styra riskera att förlora sin egendom, sin hustru, sitt goda rykte, ja liv och lem. Om han inte är modig och beredd på detta hör han inte hemma i ett sådant ämbete. Ty om han är rädd är han förlorad. Om han hjälper den ena parten att få sin rätt får han den andra parten till fiende. Hur han än gör förlorar han. Bort med en sådan ledare; han kan inte vara bra! Men om han hjälper en skurk så att denne inte blir straffad och om han förtrycker den fattige, då blir han en god ledare, herre och domare i världen! [Luther är här ironisk. Så går det till i världen.]

Därför bör en ledare lära sig att frukta Gud och tänka så här: ”Även om denne rike, mäktige och starke herre blir min fiende, så får det bli så. Jag har i mitt ämbete och i min kallelse med mig en som är långt starkare, högre och mäktigare än denne. Även om han hade alla djävlar, furstar och kungar på sin sida, mycket värre än han själv – varför skulle jag bekymra mig, när Han som sitter däruppe i himlen är med mig?” (s. 303)

Så långt Luther. Det är allvarliga och viktiga ord också för vår tid.

Slutet av Luthers viktiga ord om andligt och världsligt regemente kommer i nästa nummer av Livets Väg.